

Terugblik op het jeugdbeleid gemeente Gorinchem 2005-2010

1. Jeugdbeleid Gorinchem, een stand van zaken	2
1.1. Inleiding	2
1.1.1. Visie integraal jeugdbeleid	2
1.1.2. Doelgroep	2
1.1.3. Speerpunten van beleid	2
1.2. Per speerpunt belicht	4
1.2.1. Jongerenparticipatie	4
1.2.2. Openbare ruimte	5
1.2.3. Activiteiten in de vrije tijd	6
1.2.4. Openbare orde en veiligheid	6
1.2.5. Onderwijs	8
1.2.6. Opvoedingsondersteuning, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening	9
1.2.7. Aansluiting jeugdbeleid op provinciale jeugdzorg	10
2. Jeugdbeleid Gorinchem, in een nieuw perspectief	13
2.1. Inleiding	13
2.2. Per speerpunt belicht	13
3. Conclusies op een rij	15

Bijlage

1. Postkaart Verdrag Rechten van het Kind

1. Jeugdbeleid Gorinchem, een stand van zaken

1.1. Inleiding

In januari 2001 heeft de gemeenteraad de kaders voor het integraal jeugdbeleid: "de jeugd aan zet", vastgesteld. In 2005 is dit beleid geëvalueerd en zijn opnieuw uitgangspunten en kaders voor het integraal jeugdbeleid voor de komende jaren vastgesteld.

In deze nota wordt teruggeblikt in een korte beschrijving en afgesloten met conclusies en aanbevelingen voor nieuw beleid. De evaluatie is kort en bondig met de bedoeling een periode af te sluiten en ons te richten op de opstelling van een nota jeugdbeleid 2010-2014 in de nieuwe gemeenteraads- en collegeperiode.

Over het algemeen kan worden geconcludeerd dat het gemeentelijk beleid een stevige basis heeft en het zaak is om de opgebouwde structuren te handhaven en open te staan voor verdieping. Verdieping om in de maatschappelijke veranderende omgeving gestalte te kunnen blijven doen aan de Rechten van het Kind.

1.1.1. Visie integraal jeugdbeleid

De visie voor het integraal jeugdbeleid gemeente Gorinchem, in 2001 en in 2005 vastgesteld, is als volgt:

Gunstige omstandigheden creëren voor het ontwikkelings- en groeiproces van jeugdigen en uitval van jeugdigen voorkomen en aanpakken.

De gemeente Gorinchem legt zich toe op alle kinderen en jongeren en legt daar waar nodig accenten op risicogroepen.

Conclusie:

De visie voor het gemeentelijk jeugdbeleid geeft een weergave van het gemeentelijk beleid dat vanuit een positieve grondslag is gericht op alle kinderen. Ook in de nieuwe ontwikkelingen die vanuit de rijksoverheid op de gemeente afkomen wordt van de gemeente een dergelijke houding gevraagd. De visie dekt de lading die onder het gemeentelijk jeugdbeleid wordt benoemd. Er is dan ook geen aanleiding om deze visie aan te passen.

1.1.2. Doelgroep

In Gorinchem is de doelgroep voor het jeugdbeleid bepaald op alle inwoners van Gorinchem en Dalem in de leeftijd van 0 tot en met 21 jaar.

Per 1 januari 2005: 9.100 inwoners

Per 1 januari 2010: 9.129 inwoners

Vanuit verschillende (wettelijke) invalshoeken is de afbakening van de leeftijdsdoelgroep te bepalen. In het CJG beleid wordt bijvoorbeeld uitgegaan van een leeftijds(boven)grens van 23 jaar. Als ondergrens wordt uitgegaan van – 9 maanden.

Conclusie:

Bij de opstelling van het jeugdbeleid 2010-2014 de doelgroep opnieuw bepalen.

1.1.3. Speerpunten van beleid

Het integraal jeugdbeleid is in 2001 gekaderd rondom zes speerpunten. In 2005 zijn door de gemeenteraad ook kaders voor het jeugdbeleid vastgesteld. Deze passen in de speerpunten van 2001 en zijn daarom samengevoegd tot de onderstaande opsomming. In deze nota wordt deze opsomming gebruikt voor een zicht op het jeugdbeleid in de gemeente Gorinchem.

- Jongerenparticipatie
- Openbare ruimte
Kader 2005: In bestemmingsplannen dienen normen voor ruimte voor de jeugd opgenomen te worden zodat wijken en voorzieningen zonder problemen of bezwaren kunnen meegroeien.
- Activiteiten in de vrije tijd
Kader 2005: Goede toegankelijkheid en een evenwichtige spreiding van voorzieningen voor sociaal-cultureel en jongerenwerk over de stad.

- **Openbare orde en veiligheid**
Kader 2005: In de subsidievoorwaarden voor het Jeugdpreventieteam zal worden opgenomen dat de recidive van de jongeren niet meer mag zijn dan 20%. Voor bureau Halt zal er zorgvuldig gekeken worden of de preventieve werking, ondanks de waarschijnlijke aansluiting van Halt Gorinchem e.o. bij het bureau in Dordrecht, behouden kan blijven.
- **Onderwijs**
- **Opvoedingsondersteuning, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening**
- **Aansluiting jeugdbeleid op provinciale jeugdzorg**
Kader 2005: Er wordt voldaan aan het convenant "Aansluiting jeugdbeleid en jeugdzorg" zoals afgesproken met de provincie Zuid-Holland als het voorzieningenniveau t.a.v. de jeugdgezondheidszorg, het jeugdpreventieteam, licht pedagogische hulp en het jeugd- en schoolmaatschappelijk werk blijft op het peil 2005.

Conclusie:

De visie op het jeugdbeleid biedt een stevige basis om de opgebouwde structuren te handhaven en open te staan voor verdere verdieping en nieuwe ontwikkelingen die nog geen plek hebben kunnen krijgen in de nota uit 2005. De suggesties voor 'jeugdbeleid in een nieuw perspectief' zijn opgenomen in deze terugblik.

In de nota jeugdbeleid 2001 en evaluatienota 2005 is de huisvesting van jongeren/starters op de woningmarkt niet opgenomen. Bij beleidsbepaling 2010-2014 bezien of dit in een nota jeugdbeleid een plaats zou moeten krijgen of dat dit voldoende is gewaarborgd in andere beleidsnota's van de gemeente Gorinchem.

1.2. Per speerpunt belicht

1.2.1. Jongerenparticipatie

Doelstelling:

- Het verhogen van de kwaliteit van het lokale jeugdbeleid door participatie van de doelgroep.
- Vergroten van de invloed en betrokkenheid van jongeren bij het ontwikkelen van lokaal beleid.

De gemeente Gorinchem heeft hoog in het vaandel staan dat iedereen moet kunnen meedenken en doen. Jongeren niet uitgezonderd. De gemeente gaat serieus om met suggesties en ideeën voor verbetering in de stad.

Vanaf 2005 zijn meerdere initiatieven ontplooid om jongeren te betrekken bij het gemeentelijk beleid.

1. Jongerensite
2. Jongerenplatform
3. Leerlingen voortgezet onderwijs in gesprek met wethouder jeugdbeleid
4. Bespreking van herinrichtingsplannen in de openbare ruimte
5. Nieuwe website gemeente Gorinchem
6. Ontwikkeling en organiseren van activiteiten in het jeugd- en jongerenwerk

De 6 punten worden hieronder behandeld.

1. Jongerensite

De jongerensite www.boeiend.info is vanaf 2001 in stand gehouden door en voor jongeren. Het deelnemen van voldoende jongeren én het actueel houden van de informatie bleek onvoldoende. Toen de webmaster de site onder de nieuwe naam www.0183info.nl wilde voortzetten, was dit aanleiding om de gemeentelijke betrokkenheid bij deze site tegen het licht te houden.

Het jongerenplatform Gorinchem adviseerde het college van B en W om niet uit te gaan van een afzonderlijke jongerenwebsite, omdat een tweetal reeds bestaande sites speciaal zijn gericht op de Gorcumse jongeren. Deze voorzien beter dan de jongerensite van de gemeente in de behoefte van jongeren om zaken met elkaar uit te wisselen en elkaar te ontmoeten. De gemeente kan zich beter richten op de informatievoorziening aan jongeren via de gemeentelijke website of aanverwante bronnen zoals het centrum voor jeugd en gezin.

Conclusie:

De jongerensite www.boeiend.info (overgegaan naar www.0183.info.nl) bood geen actuele informatie over voor jongeren van belang zijnde informatie over vrijetijdsbesteding, sport, activiteiten in buurthuizen en hulpverlening etc. in Gorinchem. Voor de uitwisseling tussen jongeren zelf werd de site niet meer gebruikt en zijn goede alternatieven. De maandelijkse vergoeding aan de webmaster is in 2008 beëindigd.

2. Jongerenplatform

In januari 2008 is het jongerenplatform met vijftien jongeren tussen de 15 en 22 jaar in Gorinchem gestart. Het belangrijkste doel van dit platform is het adviseren van de gemeente over verschillende onderwerpen zoals uitgaan, veiligheid, huisvesting etc. Dat kan het platform gevraagd en ongevraagd doen. Het verslag van de door het jongerenplatform uitgebrachte adviezen zijn te vinden op de website van de gemeente Gorinchem. De adviezen zijn gebruikt bij het opstellen van deze nota.

Conclusie:

Het college van B en W heeft het jongerenplatform twee jaren gegeven om te kunnen beoordelen of participatie op deze manier inderdaad zou werken. Door de gestructureerde en enthousiaste manier van de totstandkoming van adviezen heeft het jongerenplatform haar bestaansrecht opgeëist. Het als gemeente klankborden met jongeren (en burgers in het algemeen) verdient in de nota jeugdbeleid maar ook in een breder perspectief de aandacht. Bij de opstelling van de nieuwe nota zal het jongerenplatform uiteraard om advies worden gevraagd.

3. Leerlingen voortgezet onderwijs in gesprek met wethouder jeugdbeleid

Jaarlijks organiseert het Lyceum Oude Hoven als onderdeel van het vak maatschappijleer een ontmoeting tussen leerlingen en de gemeente. Onderdeel is een vraaggesprek met de wethouder

jeugdbeleid en het bijwonen van een gemeenteraadsvergadering. Het doel is om leerlingen meer kennis te laten krijgen van het gemeentelijk besluitvormingsproces. Daardoor kan meer begrip ontstaan voor dat proces en de mogelijkheden worden gezien om te zien wat de gemeente voor jongeren doet.

4. Bespreking van herinrichtingsplannen in de openbare ruimte

Bij herinrichting van openbare ruimte worden buurtbewoners uitgenodigd om mee te denken. De jonge buurtbewoners worden via hun ouders nadrukkelijk uitgenodigd. Bij de herinrichting van de kernspeelplaats aan Carry van Bruggenpad (als voorbeeld) heeft de inbreng geleid tot een keuze uit drie herinrichtingsvoorstellen. Het plan is in 2009 gerealiseerd.

Kinderen laten zich ook zonder daartoe nadrukkelijk te zijn uitgenodigd goed horen als het gaat om de inrichting van speelplaatsen. Dit komt tot uiting in contacten met de wijkcoördinatoren van de gemeente en in briefjes gericht aan de burgemeester en wethouders. De werkgroep speelplaatsen van de gemeente Gorinchem, beoordeelt of een verzoek kan worden gerealiseerd binnen de beleidsuitgangspunten en uitvoeringsplannen.

5. Nieuwe website gemeente Gorinchem

Bij de ontwikkeling van de gemeentelijke website is het jongerenplatform gevraagd zitting te nemen in één van de panels. Het is het jongerenplatform niet gelukt om tot een afvaardiging te komen.

6. Ontwikkeling en organiseren van activiteiten in het jeugd- en jongerenwerk

De beleidsdoelstellingen van de gemeente Gorinchem zijn het uitgangspunt bij de subsidiering en de daaraan te verbinden prestaties. Het betrekken van jeugdigen is onderdeel van het jeugd- en jongerenwerk dat in de gemeente Gorinchem door stichting Arkelstad en The Mall wordt uitgevoerd.

Conclusie:

Jeugdigen leveren een zinvolle bijdrage bij het beleid en uitvoering daarvan. Bovendien is het leuk om met jongeren te werken. Participatie zal ook bij de opstelling van een nieuwe nota jeugdbeleid een belangrijk middel zijn om een totaalbeeld neer te zetten van het jeugddomein.

1.2.2. Openbare ruimte

Doelstelling:

- Het realiseren van zoveel mogelijk aantrekkelijke en veilige ruimte voor kinderen en jongeren om te spelen en te verblijven.

Te hanteren norm voor speelplaatsen (inclusief openbaar toegankelijke schoolpleinen)

- 0-6 jarigen: speelruimte van 300 m2 op blokniveau;
- 6-12 jarigen: speelruimte van 2000 m2 op wijkniveau;
- 12-18 jarigen: speelruimte van 3000 m2 op bovenwijken niveau.

De normen voor speelplaatsen zoals vastgesteld door de gemeenteraad worden gehanteerd bij de (her)inrichting van openbare ruimte. Afzonderlijke besluitvorming bij nieuwbouwprojecten van de gemeente of gemeente met partners geeft soms aanleiding om van de normen voor elementen in de openbare ruimte af te wijken (kosten-baten analyse of Stedenbouwkundige uitgangspunten).

In het kader van integraal werken is in de periode 2008 tot halverwege 2009 een team openbare ruimte actief geweest binnen de gemeentelijke organisatie. Het team richtte zich vanuit een samenstel van disciplines op de (her)inrichting van de openbare ruimte. Van vaststelling van een programma van eisen tot daadwerkelijke uitvoering op het gebied van verkeer, parkeren, spelen, groen, opstelplaatsen containers, bereikbaarheid hulpdiensten, riolering en straatwerk. Met de reorganisatie van de gemeentelijke organisatie zijn de disciplines zodanig gebundeld dat een afzonderlijk team openbare ruimte niet meer nodig is.

In het projectmatig werken (van de gemeente Gorinchem op zich en in samenwerking met haar stedelijke vernieuwingspartners) is de (her) inrichting van de openbare ruimte onderdeel. In de zich ontwikkelende organisatie is het van belang te volgen of de aandacht voor voldoende speel- en ontmoetingsruimte voor de opgroeiende jeugd hierin gewaarborgd is.

Het beheer en de herinrichting van het bestaande aanbod wordt getoetst aan de visie op buitenspelen. Het blijven aansluiten op de bevolkingsopbouw (dus speelbehoefte) in de

speelplaatsomgeving en ideeën en wensen van buurtbewoners lukt tot op heden binnen de jaarlijks beschikbare budgetten. Met het wegvallen van het ISV budget vanaf 2011 moet een pas op de plaats worden gemaakt in de uitvoering van het speelplaatsenbeleid. Dit zal zonder uitbreiding van het gemeentelijk budget consequenties hebben voor het aantal herin te richten speelplaatsen en / of te plaatsen speeltoestellen (inclusief ondergrond) per speelplaats.

Conclusie:

In de nota jeugdbeleid 2010-2014 zal aandacht moeten worden geschonken aan het speel- en ontmoetingsbeleid en de financiering daarvan. Bij de opstelling van de perspectiefnota 2010 en de gemeentebegroting 2011 zullen de budgettaire gevolgen van het gemeentelijk beleid worden opgenomen en moeten worden meegewogen.

Bij de opstelling van de nota jeugdbeleid dient te worden betrokken of binnen het projectmatig werken voldoende aandacht blijft bestaan voor voldoende speel- en ontmoetingsruimte voor de opgroeiende jeugd.

1.2.3. Activiteiten in de vrije tijd

Doelstelling:

- Het realiseren van activiteiten in de vrije tijd welke aansluiten bij de behoefte van de jongeren.

De beleidsdoelstellingen van de gemeente Gorinchem zijn het uitgangspunt bij de subsidiering en de daaraan te verbinden prestaties op het gebied van zelfontplooiing, ontmoeting in of door middel van sport, muziek en cultuur en algemene jeugdactiviteiten.

1. Gorinchem Beweegt
2. Sociaal-cultureel, kinder-, jongerenwerk en sportopbouwwerk van stichting Arkelstad
3. Jeugd – en jongerenwerk van Jongerencentrum The Mall
4. Opleiding en activiteiten van Stichting TOON
5. Sportaanbod bij gesubsidieerde sportverenigingen
6. Ondersteuning van (eenmalige) initiatieven

Naast dat deze elementen afzonderlijk van elkaar al belangrijk zijn, is het streven om samenhang in dit aanbod tot stand te brengen. Door op en rond de scholen sport- en beweegaanbod, kunst- en cultuurvormen aan te bieden raken jeugdigen vertrouwd met dit aanbod.

De maatschappelijke functie en de inzet van voorzieningen in de wijk is daarmee tevens onderdeel van het brede maatschappelijk beleid en de ontwikkelingen Brede School.

Conclusie:

Het gemeentelijk beleid heeft een stevige basis en is vertaald naar speerpunten met een financiële vertaling in de gemeentebegroting. Het is gewenst de opgebouwde inzet op ontplooiing van jeugdigen in de breedste zin, te handhaven. Vanzelfsprekend zal borgen hiervan in het gemeentelijk beleid voorop moeten staan. Ook (of misschien 'juist') in een tijd van overdenking van budgettoewijzing aan de speerpunten in het (jeugd)beleid.

1.2.4. Openbare orde en veiligheid

Doelstelling:

- Het voorkomen, beheersen en bestrijden van overlast en criminaliteit door jongeren.

Dit speerpunt impliceert dat er als het om jeugd gaat dusdanige situaties zijn dat de openbare orde en veiligheid in het geding is.

Als het om jeugd gaat richt zich dit op de situaties in de openbare ruimte waarin jeugdigen zich ophouden en hiermee anderen tot (over)last zijn. Kinderen, jongeren en uiteraard volwassenen bewegen zich in de openbare ruimte. Vanaf het moment dat kinderen op jonge leeftijd de speelplaatsen bezoeken is er sprake van ontmoeting met leeftijdsgenoten. Dat is ook onderdeel van het opgroeien. Op het moment dat de kinderen een puberleeftijd gaan bereiken, ontstaan er overlastsituaties bij 'dit ontmoeten'. Daarbij is geen situatie hetzelfde en vergt dit dan ook een gerichte aanpak.

De aanpak is gericht op de jongeren, maar nadrukkelijk ook op de omgeving van jongeren. Het uitgangspunt is dat ontmoeten in de openbare ruimte kan als jongeren dit doen met respect voor de

daarin aanwezige bewoners en passanten en buurtbewoners een zekere mate van tolerantie hebben in de ontmoetingsbehoefte van jongeren.

Er rekening mee houdend dat de openbare ruimte beschikbaar is voor alle inwoners van Gorinchem staat de aanpak in het teken van 'samen doen'.

Overigens is de aanpak gericht op locaties en/of groepen jongeren, maar uiteraard vergt dit ook een individuele aanpak. Daarbij hebben de contacten van met name jongerenwerkers en wijkagenten een signalerende functie. Samen met signalen van bijvoorbeeld de school kan inhoud worden gegeven aan het 'voorkomen' van. Het gaat dan om de jeugdigen zelf, maar ook om de ouders.

Het gaat er om in welke hoedanigheid jongeren op straat zijn. Met andere woorden welke bagage heeft een jongere bij zich, waardoor het ongewenst gedrag is ontstaan en wordt daarop ondersteuning geboden.

Het gemeentelijk beleid in de aanpak van overlast en criminaliteit van jongeren richt zich kortgezegd op de volgende pijlers.

1. Vrijtijdsbesteding en individuele ontplooiing door inzet van ambulante sport- en jongerenwerk (en toeleiding naar locatiegebonden vrijetijdsactiviteiten). Gewenst effect: minder jongeren minder lang op straat.
2. Ontmoeten in de openbare ruimte op zich zien als feit en dit als partners samen met jongeren en buurtbewoners tegemoet treden. Door de jongerenontmoetingsplaatsen goed in beeld te hebben en bij (dreigende) overlast van een groep jongeren met betreffende jongeren en buurtbewoners tot afspraken te komen. Jongeren zijn over het algemeen best bereid te luisteren en aan te nemen dat overlast wordt ervaren en daar in zelf ook oplossingen te bedenken. Ook positief dat zij 'opvoeding' door de buurt ook accepteren (met de woorden 'mijn ouders moeten ook wel eens meerdere keren waarschuwen'). Gewenst effect: als jongeren op straat zijn dat dit in redelijke harmonie met de omgeving gebeurt.
3. Ketenaanpak. Gewenst effect: hinderlijk, overlastgevend en crimineel gedrag wordt in samenhang, eensluidend, zichtbaar en helder aangepakt.

Inzet van ketenaanpak:

- Aanpak op ontmoetingslocaties door driemenschap
- Aanpak jongeren door inzet JPT en HALT
- Wijkoverleg
- Inzet methodiek Ouders van tegendraadse jeugd door Halt, Trivium en Jeugdreclassering en algemene preventieve voorzieningen
- Casusoverleggen (onderwijs-jeugd-veiligheid)
- Individuele ontwikkeling in perspectief voor onderwijs en arbeidsmarkt door inzet van schoolcontactpersoon en Bureau Onderwijs en arbeidsmarkt
- Dwang en drang trajecten voor jongeren en ouders in ontwikkeling met Veiligheidshuis ZHZ

Bij het speerpunt 'openbare orde en veiligheid' moet echter niet alleen worden gedacht aan 'overlast; dus eigenlijk veiligheid van anderen dan de jeugdige zelf. Er is ook een andere kant van veiligheid waarin de veiligheid van jeugdigen zelf aan de orde is. Jeugdigen kunnen bloot staan aan mishandeling en verwaarlozing door zelf slachtoffer te zijn of daarvan getuige te zijn. Ook uitgaansgeweld, pooierboys¹, intolerantie en discriminatie vallen onder het speerpunt 'veiligheid'.

Ook bij dit onderdeel is 'het voorkomen van' het uitgangspunt. O.a. uit verslaglegging van het jongerenwerk en advisering van het jongerenplatform kan worden opgemaakt dat op dat vlak winst is te behalen. Jongeren zouden meer met elkaar (en elkaars verschillen) in aanraking moeten komen waardoor meer begrip en respect voor elkaar ontstaat.

Conclusie:

Het gemeentelijk jeugdbeleid geeft in aanleg voldoende ruimte om gunstige omstandigheden te creëren voor het ontwikkelings- en groeiproces van jeugdigen en uitval van jeugdigen te voorkomen

¹ Pooierboys vervangt de term loverboys, omdat 'lover' slaat op de wijze waarop jongens meisjes in de greep krijgen, maar daarmee een te lieve term is voor de praktijken van deze jongens.

en aan te pakken. In de nota jeugdbeleid 2010-2014 zal vroegsignalering van problemen, de gezamenlijke en gecoördineerde aanpak een blijvend punt van aandacht zijn.

1.2.5. Onderwijs

Doelstelling:

- Zorgen voor doorlopende leerlijnen.
- Voorkomen van voortijdig schoolverlaten.
- Het stimuleren van de samenwerking tussen scholen en andere sectoren, zoals het sociaal-cultureel werk, de kinderopvang, sportverenigingen en jeugdhulpverlening.

Zorgen voor doorlopende leerlijnen.

Om de doorgaande lijnen peuterspeelzalen/kinderopvang en primair onderwijs, primair onderwijs en voortgezet onderwijs in de praktijk gestalte te kunnen geven zijn er onderlinge afspraken gemaakt.

Conclusie: In de lokale educatieve agenda (LEA) wordt het (kunnen) naleven van de afspraken regelmatig aan de orde gesteld met de bedoeling de doorgaande lijnen te kunnen blijven waarmaken. Indien nodig wordt aanpassing van de afspraken in de LEA opgenomen.

Voorkomen van voortijdig schoolverlaten.

Om te voorkomen dat leerlingen uitvallen in hun onderwijsloopbaan is het gewenst het multidisciplinair werken in het onderwijs en in de zorg met elkaar te verbinden. Vanuit het onderwijs bezien is dit gericht op het realiseren van een onderwijsaanbod dat past bij de mogelijkheden en beperkingen van de leerling/het kind. Onderwijsachterstanden dienen te worden voorkomen door de inzet van voor- en vroegschoolse educatie, schakelklassen en andere gecoördineerde activiteiten.

Vanuit de zorg bezien is dit gericht op het ondersteuning bieden bij opvoeden en opgroeien aan kind en gezin. Dit komt bijelkaar op het moment dat de kind-/gezinssituatie daarom vraagt. Van belang is om zo vroeg mogelijk te signaleren dat er zorg over een kind bestaat, dit met elkaar te delen en tot een gezamenlijke aanpak te komen. Zowel in de ontwikkelingen binnen het onderwijs (Passend Onderwijs) als jeugd (Centrum voor Jeugd en Gezin) wordt door de gemeente Gorinchem de samenhang benadrukt en in het beleid, de uitvoering en de ter beschikking gestelde middelen tot uitdrukking gebracht. De inzet van het schoolmaatschappelijk werk en het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd, maar ook de (Marokkaans)schoolcontactpersoon, Rebound en het Bureau onderwijs en arbeidsmarkt zijn daar voorbeelden van.

Conclusie:

Het bieden van goede zorg aan jeugd en ouders is en blijft ook in de nieuwe gemeenteraadsperiode een punt van aandacht en zal dus moeten worden opgenomen in de nieuwe beleidsnota.

Het stimuleren van de samenwerking tussen scholen en andere sectoren, zoals het sociaal-cultureel werk, de kinderopvang, sportverenigingen en jeugdhulpverlening.

In 2006 is de gemeente een project gestart onder de titel 'van schotten naar schakels'. Doel was het realiseren van een jeugdvoorzieningenstructuur met een doorlopend aanbod van opvang, onderwijs, overblijf en sport, welzijns- en culturele activiteiten, die nieuwe oplossingen zou bieden voor ouders om arbeid en zorg te combineren en bijdraagt aan de ontwikkelingsmogelijkheden van kinderen.

Dit heeft geresulteerd in een samenhangend aanbod aan naschoolse activiteiten in alle buurten, voor alle kinderen van 4 t/m 12 jaar in Gorinchem. Na school is nu een loket, makelaar en kwaliteitsbewaker voor naschoolse activiteiten en werkt nauw samen met de gemeente, onderwijs, kinderopvang, sociaal- cultureel werk en (in de toekomst) bedrijven. Het project wordt in 2010 omgezet naar stichting Na School.nl (de gemeente participeert hier niet in).

Uiteraard mag in deze korte terugblik de Brede School-*gedachte* in Gorinchem niet ontbreken. In Gorinchem wordt onder een Brede School het volgende verstaan: een netwerk van voorzieningen voor kinderen, ouders en de buurt, met de school als spil.

De Brede School stimuleert de ontwikkeling van kinderen en jongeren, de sociale cohesie/leefbaarheid in wijken en kwalitatief goede opvang. Dé Brede School bestaat niet, er is namelijk geen vast concept waaraan elke Brede School moet voldoen. De samenwerkingspartners in de Brede School en de activiteiten die men ontplooit zijn sterk afhankelijk van de behoeften in de wijk en van maatschappelijke ontwikkelingen en veranderende regelgeving. De inhoud kan bestaan uit een

breed scala van activiteiten voor kinderen, jongeren, ouders, buurtbewoners of andere doelgroepen. In overleg met de verschillende aanbieders en gebruikers van de voorziening wordt uiteindelijk het model voor een wijk bepaald (bewoners worden betrokken via ouderraden en klankbordgroepen).

Gezamenlijke huisvesting van organisaties is niet persé noodzakelijk om een Brede School te vormen. In Gorinchem spreken we al jaren van een Brede Schoolconcept waarbij er sprake is van samenwerking tussen het onderwijsveld, de kinderopvang, het welzijnswerk, de zorginstellingen en diverse culturele organisaties. Vanuit deze al bestaande samenwerking wordt nu de kans aangegrepen om te komen tot een gezamenlijke huisvesting van verschillende organisaties, waardoor de samenwerking nog meer vorm kan krijgen.

Op grond van eerder vastgestelde beleidskaders, alsmede op basis van de ervaringen, die zijn opgedaan met de reeds gerealiseerde projecten zijn de beleidsuitgangspunten voor Brede Scholen in Gorinchem in 2009 als volgt samengevat:

- De binnen een Brede School werkende organisaties kunnen door een goede samenwerking de ontwikkeling van kinderen en jongeren bevorderen;
- Brede Scholen bieden een aansluitend netwerk aan voorzieningen;
- De samenwerkingspartners kunnen per wijk verschillen. Op basis van allerlei (maatschappelijke) ontwikkelingen kunnen partners en projecten worden toegevoegd;
- Onderdak bieden aan partijen, die niet permanent deelnemen in de Brede Scholen zoals zorginstellingen of de wijkagent;
- Evenwichtige spreiding van voorzieningen over de stad (een brede school in iedere wijk);
- Goede bereikbaarheid (mede in verband met de verkeersveiligheid);
- Bevorderen van de leefbaarheid in de wijk;
- Efficiënt gebruik van accommodaties (waar mogelijk kunnen ruimtes gezamenlijk gebruikt worden);
- Bevorderen van duurzame bouw;
- De ontwikkeling en realisatie van Brede Scholen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van de samenwerkingspartners;
- Gezamenlijk beheer en collectieve exploitatie.

Conclusie:

Het is gewenst de opgebouwde inzet op ontplooiing van jeugdigen in de breedste zin, te handhaven. Vanzelfsprekend zal borgen hiervan in het gemeentelijk beleid voorop moeten staan.

1.2.6. Opvoedingsondersteuning, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening

Doelstelling:

- Het bieden van een samenhangend aanbod aan opvoedingsondersteuning aan opvoeders in Gorinchem.
- Het verbeteren van de signalering en toegankelijkheid van instellingen.

Het bieden van een samenhangend aanbod aan opvoedingsondersteuning aan opvoeders in Gorinchem.

De gemeente Gorinchem geeft in haar beleid al lange tijd blijk van haar verantwoordelijkheid om kinderen en hun ouders te ondersteunen in het opgroeien en opvoeden. Met de komst van het Jeugd Zorg Centrum in 2005 werd de samenhang in dienstverlening ook in fysieke zin benadrukt.

De druk van het rijk om samenhang in jeugdzorg te creëren en de introductie van het programmaministerie voor jeugd en gezin van een "centrum voor jeugd en gezin", paste dan ook naadloos op de al ingestoken weg. Omdat het Jeugd Zorg Centrum al een prima samenwerking tot stand bracht tussen de regionaal werkzame instellingen op het jeugdterrein, lag het voor de gemeenteraden van de acht AV gemeenten voor de hand samen op te trekken naar het Centrum voor Jeugd en Gezin. Ook de instellingen in het Jeugd Zorg Centrum zagen dat zitten. Het organiseren van een regionaal CJG met lokale bereikbaarheid bleek echter geen sinecure. In een gemeentelijk regionaal verband en een op instellingenniveau anders georganiseerd regionaal verband én aflatende besluitvorming over de integrale jeugdgezondheidszorg in ZHZ verband, maakte dat het CJG AV nadrukkelijker moest worden benoemd als een project. Een project waaraan gemeenten met

betrokken instellingen binnen de door de gemeenteraden gestelde kaders daadwerkelijk kan komen tot een regionaal CJG.

Nadat eind 2009 het projectplan er lag is de samenwerking op 4 februari 2010 door gemeenten en instellingen bezegeld.

Conclusie:

Het centrum voor jeugd en gezin met alle ins en outs en samenhang met ontwikkelingen op andere beleidsvelden krijgt zijn beslag in de nieuwe gemeenteraadsperiode. De regionale aanpak van het CJG levert efficiëntie, effectiviteit en kostenbesparing op. De pedagogische kwaliteiten van de maatschappij in zijn geheel ziet de gemeente Gorinchem als een belangrijk element om toe te voegen aan het regionaal beleid. Hierin past de voortzetting van de subsidiering van Home Start² en de mobilisatie van de omgeving van jeugdigen bij ondersteuning en hulpverlening³.

Het verbeteren van de signalering en toegankelijkheid van instellingen.

Vroeg signalering van problemen bij kinderen en gezinnen biedt de mogelijkheid om vroegtijdig ondersteuning en hulp te kunnen aanbieden. Door signalen van verschillende disciplines rondom kinderen aan elkaar te verbinden, kan er een gecoördineerd en op het gezin passend aanbod worden gedaan.

Omdat de ingewikkeldheid van verantwoordelijkheden, daaraan gekoppelde besluiten en budgetten, het niet vanzelfsprekend maakt dat dit tussen instellingen gebeurt, heeft de gemeente het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd als middel beschikbaar gesteld.

Het sociaal cultureel werk, begeleiders in het onderwijs, jeugdhulpverleners en artsen, verloskundigen etc. komen door dit systeem met elkaar in contact en komen tot een gezamenlijk plan van aanpak als de problematiek van het kind/gezin daarom vraagt. Aan het signaleringssysteem hangt een convenant van de gemeente⁴ met de instellingen. Met name aspecten als privacy en het regelen van de coördinatie van zorg zijn in het convenant opgenomen.

In zekere zin zal een goed werkend (lees goed door betrokkenen gebruikt en gevuld) signaleringssysteem de toegankelijkheid van instellingen vergroten. Immers kunnen we dit zien als een ingang voor met name die mensen die een probleem ervaren maar niet specifiek zelf om ondersteuning en hulp vragen.

Voor de ondersteunings- en hulpvragen die jeugdigen en hun ouders zelf stellen zal de weg naar het Centrum voor Jeugd en gezin een goed toegankelijke moeten zijn.

Conclusie:

In het licht van van de regionale vormgeving van het Centrum voor jeugd en gezin én in navolging van de specifieke wensen van de gemeente Gorinchem, zullen op gemakkelijk bereikbare plekken middenin de maatschappij, zoals consultatiebureau, scholen, buurthuizen en website, toegangen (frontoffices) van het CJG worden vormgegeven.

1.2.7. Aansluiting jeugdbeleid op provinciale jeugdzorg

De verantwoordelijkheid in de ondersteuning van en hulp aan jeugdigen en hun ouders bij opgroei- of opvoedingsproblemen is ondergebracht bij de provinciale en gemeentelijke overheid.

Voor het provinciale deel (de geïndiceerde zorg via een besluit van bureau Jeugdzorg) stelt de provincie op grond van de Wet op de Jeugdzorg na overleg met de gemeenten haar beleid vast. De provincie maakt op regionaal niveau afspraken over de inzet van bureau Jeugdzorg en de inzet van algemene voorzieningen voor jeugdigen bij het vroegtijdig signaleren van problemen en het voorzien in jeugdzorg. Met de gemeente maakt zij afspraken over die zaken die de gemeente uitvoert op grond van de Wet maatschappelijke ondersteuning, de Wet publieke gezondheid (jeugdgezondheidszorg) en de Wet op de Jeugdzorg.

² Gezinsondersteuning door vrijwillige (ervarings- of professioneel)deskundigen onder auspiciën van een coördinator.

³ In opvoedingsondersteuning en in gezinscoaching.

⁴ Gorinchem als één van de gemeenten in ZHZ.

De afspraken zijn vastgelegd in een bestuursovereenkomst waarvan een Regionale Agenda Samenleving (RAS) onderdeel uitmaakt. In de RAS zijn de afspraken vertaald naar uitvoering met een daaraan door de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden te besteden provinciaal budget. De middelen voor jeugd zijn bepaald op € 408.440,00 per jaar voor de RAS 2009 tot en met 2011.

RAS

Met de inzet van de RAS heeft de gemeente Gorinchem met de zeven andere gemeenten in de AV inzet kunnen plegen op gezins- en kindondersteuning. Het gaat om:

Stevig Ouderschap: Ondersteuningsprogramma bij gezinnen met een verhoogd risico om ernstige opvoedingsproblemen en kindermishandeling door ouders te voorkomen.

ReSet: gespecialiseerde gezinsverzorging in gezinnen met minimaal 1 kind in de leeftijd tot 12 jaar en een verhoogd risico lopen op verergering van de problematiek.

Gezinscoaching: Het wegnemen van belemmeringen in de ontwikkeling van het kind door problemen in het gezin aan te pakken met behulp van op elkaar afgestemde ondersteuning van dienst- en hulpverlenende instanties (één gezin, één plan).

Ouders van Tegendraadse Jeugd: extra opvoedingsondersteuning door ketenpartners aan ouders die te maken krijgen met een kind dat crimineel gedrag vertoont of een verhoogd risico hierop loopt (bijvoorbeeld door de vriendenkring waarin hij zich bevindt).

Rebound: Leerlingen die op school (VO of MBO) 'vastlopen' wordt een nieuwe (doch niet vrijblijvende) kans geboden om in een afgebakende periode te bewijzen dat hij/zij binnen het reguliere onderwijs aan zijn toekomst wil werken. Leerlingen en de scholen worden begeleidt in de terugkeer naar het reguliere onderwijs.

Pooierboys: aanpak door inzet op versterking van de weerbaarheid van meisjes, voorlichting aan ouders en scholing aan leerkrachten en jongerenwerk gericht op het voorkomen dat meer meisjes slachtoffer worden van pooierboys en signalen sneller en adequater oppakken. Naast preventie is de aanpak gericht op hulpverlening en daderaanpak. In 2008 is het kernteam pooierboys gestart, verbonden aan het Jeugd Zorg Centrum Gorinchem e.o. gericht op coördinatie van hulpverlening aan slachtoffers.

Zorg voor Jeugd (procesondersteuning): Het signaleringssysteem Zorg voor Jeugd (lokale verwijzindex risicojongeren) wordt in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden ingezet als belangrijk middel om 'vroegtijdige signalering' en 'gecoördineerd zorgaanbod' uit de visie voor Centrum voor Jeugd en Gezin Alblasserwaard en Vijfheerenlanden te realiseren. Om er voor te zorgen dat het afgesloten covenant Zorg voor Jeugd nageleefd wordt en het systeem wordt beheerd en doorontwikkeld op basis van de overeengekomen kaders is de procesondersteuning voor de regio ondergebracht bij de gemeente Dordrecht.

Kamers met Kansen: Is een onderdeel dat in onderzoek is. Uit een door woningbouwcorporatie (Palissade) in Gorinchem georganiseerde miniconferentie en onderzoek blijkt dat er regionaal gezien een groep jongeren is (met name van 17 tot 25 jaar) waarbij een veilige basis, een 'thuis' ontbreekt en die daarnaast kampen met meerdere problemen. Het concept 'Kamers met Kansen' kan jongeren door het bieden van een vaste verblijfplaats de mogelijkheid te werken aan meervoudige problemen gericht op een zelfstandig functioneren in de samenleving. In de RAS is de mogelijkheid opgenomen om de haalbaarheid van een dergelijk concept in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden te onderzoeken.

Rots en Water: Leerlingen van VMBO scholen in de regio Alblasserwaard en Vijfheerenlanden ontvangen Rots en Water trainingen gericht op zelfbeheersing, -reflectie en -vertrouwen om jongeren een stevigere basis te bieden voor zelfreflectie en -ontplooiing.

Conclusie:

De gemeente Gorinchem vervult een centrumfunctie en organiseert, activeert, herbergt dientengevolge voorzieningen voor Gorinchem e.o. De verbintenissen die bestuurlijk zijn aangegaan om dit te realiseren lopen soms wel en soms niet binnen de gemeenschappelijke regelingen ZHZ en AV. Het vergt een constante alertheid en schakeling op het belang van de gemeente Gorinchem, de

centrumfunctie en het regionaal belang. In het (jeugd)beleid van de gemeente Gorinchem zal met nadruk daarom plaats hiervoor moeten worden ingeruimd.

2. Jeugdbeleid Gorinchem, in een nieuw perspectief

2.1. Inleiding

De gemeente wordt geacht het beleid vorm te geven door de zogenaamde "regie" te nemen. De gemeente Gorinchem vertaalt dit als zich bemoeien met zaken waar we over gaan maar ook met zaken waar we niet over gaan. Jeugdbeleid zit in onze dagelijkse praktijk. Omdat de dagelijkse praktijk en dat wat op papier het gemeentelijk jeugdbeleid is, niet meer helemaal met elkaar strookt is er behoefte aan een nieuwe nota jeugdbeleid.

De gemeente staat aan de vooravond van het aantreden van een nieuwe gemeenteraads- en collegeperiode. Een prima aanknopingspunt om een nieuwe nota jeugdbeleid het levenslicht te laten krijgen. Daarbij genomen dat de financiële situatie van de gemeente de komende jaren keuzes en heroverweging niet uitsluit, is opnieuw beschrijven van het beleid een geschikt moment.

Daarbij kan in overweging worden genomen om het jeugdbeleid onderdeel te laten uitmaken van een breder maatschappelijk kader, omdat dat deel van het jeugdbeleid dat gaat over het opvoeden en opgroeien van jeugdigen en alles dat daarmee samenhangt een wettelijke verankering heeft in de Wet maatschappelijke ondersteuning, Wet publieke gezondheid en Wet op de Jeugdzorg. Door uit te gaan van een beleidsnota integraal samenlevingsbeleid kan het gemeentelijk beleid ten aanzien van jeugdgezondheidszorg, opvoedings- en gezinsondersteuning, informatie en advies, coördinatie van zorg onder de paraplu van het Centrum voor Jeugd en Gezin, in een breed maatschappelijk (WMO) kader plaatsvinden. De onderdelen van het jeugdbeleid die in deze nota samenlevingsbeleid niet (voldoende) passend tot uiting kunnen worden gebracht, kunnen gebundeld dan wel als jeugdparagraaf in beleidsnota's worden vastgesteld. Uiteraard is dit te bepalen in de nieuwe gemeenteraadperiode.

In ieder geval de onderstaande elementen verdienen de aandacht in de nieuwe nota jeugdbeleid. Deze kunnen samen met de inbreng van betrokkenen (zelf jong danwel professioneel of anderszins verbonden met jeugd) komen tot een nieuwe nota jeugdbeleid 2010-2014.

2.2. Per speerpunt belicht

Hieronder is een opsomming van elementen die in de nieuwe nota jeugdbeleid in ieder geval een onderdeel zouden moeten uitmaken.

Jongerenparticipatie

Onderzoek naar mogelijkheden om ontmoeting tussen het jongerenplatform en of gemeente met jongeren tot stand te brengen via bestaande jongerensites.

Organisatie van een debat voor leerlingen in het voortgezet onderwijs.

Activiteiten in de vrije tijd

Dit is een speerpunt dat met name ingaat op de bestedingsmogelijkheden van jeugdigen in de zin van sport, muziek, cultuur. Nieuwe ontwikkelingen die onder dit speerpunt zeker nader moeten worden belicht zijn:

Jeugd en financiën (schulden)

Jeugd en vrijwilligerswerk

Specifieke aandacht voor meiden in het jeugd- en jongerenwerk en speelplaatsen

Onderwijs

Taalachterstand

Startkwalificatie halen

Passend onderwijs

OKE wetgeving (harmonisatie kinderopvang, peuterspeelzaalwerk en voor- en vroegschoolse educatie)

Integrale indicatiestelling (met Zorg)

Opvoedingsondersteuning, jeugdgezondheidszorg en jeugdhulpverlening
Centrum voor Jeugd en Gezin

Doelgroepverbreding door toevoeging prenatale zorg

Verwijsindex risicojongeren (signaleringsstelsel Zorg voor Jeugd) als belangrijk middel in vroegsignalering en coördinatie van zorg.

Organiseren van nazorg voor jongeren uit de jeugdzorg en ex-jeugdgedetineerden

Pedagogische Civil Society; brede omgeving van jeugdigen in opvoeden en opgroeien aanwenden

Thuisloze jongeren / zwerfjongeren

Horizontale en verticale integraliteit in jeugdgezondheidszorg

Elektronische dossiervorming

Effectiviteit van methodieken

Efficiëntie in netwerkoverleggen naar doel, samenstelling, frequentie en aantal overlegvormen (wijkoverleg, klankbordgroepen zorgnetwerken, casuoverleggen) alsmede de inzet van medewerkers van gesubsidieerde instellingen

Gezondheid en veiligheid

Alcoholgebruik onder jongeren en schade voor de gezondheid

Signaleren van eetstoornissen als Anorexia door huisartsen en jgz artsen

Borgen van ingezette trajecten bijvoorbeeld pooierboys

Aandacht voor mantelzorgende jongeren

Realiseren van een gezondheidsmonitor jeugd, er is een gemeenteprofiel basisschooljeugd.

Vrijblijvendheid van samenwerking terugdringen

Privacy aspecten versus belang van vroegtijdig signaleren en ingrijpen

Intolerantie en discriminatie

Radicalisering

Digitale wereld (pesten, misbruik)

3. Conclusies en aanbevelingen voor opstelling van het jeugdbeleid 2010-2014

1. Visie op het jeugdbeleid handhaven.
2. De doelgroep opnieuw bepalen.
3. Het gemeentelijk beleid heeft een stevige basis en is vertaald naar speerpunten met een financiële vertaling in de gemeentebegroting. Het is gewenst de opgebouwde inzet op ontplooiing van jeugdigen in de breedste zin en vroegsignalering van problemen en aanpak daarvan, te handhaven. De gemeente neemt de sturing en geeft de organisaties de ruimte (zonder vrijblijvend te zijn) om het kind en gezin centraal te laten staan. Instrumenten als elektronische dossiervorming, schakelen en ontschotten, integraliteit in aanpak en indicatiestelling, evidencebased methodieken zijn daarvoor beschikbaar. Vanzelfsprekend zal borgen hiervan in het gemeentelijk beleid voorop moeten staan. Ook (of misschien 'juist') in een tijd van overdenking van budgettoewijzing aan de speerpunten in het (jeugd)beleid.
4. Bezien of huisvesting van jongeren/starters op de woningmarkt in een nota jeugdbeleid een plaats zou moeten krijgen of dat dit voldoende is gewaarborgd in andere beleidsnota's van de gemeente Gorinchem.
5. Elementen die in de ontwikkeling van jeugdigen spelen, opnemen in de nota jeugdbeleid en jongeren vragen of we daarin volledig zijn. Het als gemeente klankborden met jongeren (en burgers in het algemeen) in een breder perspectief opnemen.
6. Bij de opstelling van de nota jeugdbeleid dient te worden betrokken of voldoende financiële middelen beschikbaar blijven en of binnen het projectmatig werken voldoende aandacht blijft bestaan voor voldoende speel- en ontmoetingsruimte voor de opgroeiende jeugd. Daarbij bezien of en op welke wijze specifieke aandacht aan meiden kan worden gegeven bij de inrichting van de ruimte.
7. De pedagogische kwaliteiten van de maatschappij als een belangrijk element te zien in een integraal samenlevingsbeleid. In het licht daarvan zullen op gemakkelijk bereikbare plekken midden in de maatschappij, zoals consultatiebureau, (Brede) scholen, buurthuizen en website, toegangen (frontoffices) van het CJG worden vormgegeven.
8. In het integraal samenlevingsbeleid kan de relatie worden gelegd tussen WMO, gezondheid en zorg voor jeugd. Onderwerpen als "deelname van jongeren aan vrijwilligerswerk", "mantelzorgers ontzien", "omgaan met geld en geen schulden maken", "organisatie van je leven na detentie en nazorg", "zwerfen van het ene adres naar het andere, omdat het thuis niet lukt", "omgaan met anderen en discriminatie", maar ook alcoholgebruik, eetstoornissen, weerbaarheid (pesten, pooierboys) ook in de digitale wereld, intimiteit en seksualiteit passen in dit brede beleid.
9. Hoe moeilijk het ook is om in het preventieve veld waarin de gemeente opereert het beleid zodanig te vertalen dat het op zijn effectiviteit kan worden getoetst, de wens blijft wel aanwezig. Een goed gestructureerd inzicht in de leefstijl en gezondheid van jeugdigen, door het realiseren van een gezondheidsmonitor jeugd, is er daarom één om in de nieuwe periode te overwegen.
10. De gemeente Gorinchem vervult een centrumfunctie en organiseert, activeert, herbergt dientengevolge voorzieningen voor Gorinchem e.o. De verbintenissen die bestuurlijk zijn aangegaan om dit te realiseren lopen soms wel en soms niet binnen de gemeenschappelijke regelingen ZHZ en AV. Het vergt een constante alertheid en schakeling op het belang van de gemeente Gorinchem, de centrumfunctie en het regionaal belang. In het (jeugd)beleid van de gemeente Gorinchem zal met nadruk daarom plaats hiervoor moeten worden ingeruimd.